

95
ՀՆԶԱԿ

ՀԱՆԴԷՍ ՏԱՍՆՕՐԵԱՅ

Գ. ՏԱՐԻ

ԼԱՏՈՐԵ

1888 ՄԱՐԻ 12

ԹԵՐ 14

ԱԶԳԱՅԻՆ

— 0 —

ԹՄՐԵՅՈՒՑԻՉ ԽՆԴԻՐ Մ'ԱՂ

Այս օրերս լրագրական հրապարակն ելած է նոր խնդիր մը , մին այն խնդիրներէ , որք զողջեա պարբերաբար իրարու կը յաջորդեն , ժողովրդեան միտքն զրազեցնելու և անոր ուշադրութիւնն այլուր դարձնելու , քան ազգային գործոց եղկելի վիճակին վրայ : Երբեմն Մասիսի խմբագրատեւ և այժմ կրթական տեսուչը , որ քանի մը տարի առաջ աշխարհաբառի և գրարարս ու խնձոր մը գլտորելով , լրագրական հրապարակը դղըրդեց , հնոյն դէմ նորին ջատաղով կանգնելով , այժմ ալ զարմանալի յեղաշրջութեամբ մը նորին դէմ հնոյն պաշտպան կանգնելու ելեր է , արտասանական նորանշան խնդիր մը ի հրապարակ նետելով , և այս ոչ այնքան առ սէր Մեսրոպեան տառից , որքան իւր պաշտօնը գէթ վեց տարի ամբաստնութեւն համար : Եւ յիրաւի կրթական տեսուչն իւր անգեկազրին մէջ , ռուսական մամուլոյն մէջ ժամանակէ մ'ի վեր յուզուած արտասանական խնդիր մը իւրացնելէ զատ՝ կը յարէ . « Եթէ Աստուած

զիս ողջ պահէ և կարենամք քանի մը տարի պաշտօնս շարունակել՝ վեցամեայ նախակրթական շրջան մը բաւական պիտի լինի այս ձեռնարկն ի զլուխ հանելու։ Ուրեմն կրթական տեսուչը կը յուսայ կամ գէթ կը խնդրէ վեց տարի եւս իւր պաշտօնին վրայ մնալ։ Կամ աւելի պարզը խօսելով՝ 900—1000 ուսկոյժով տարին կ'առաջարկէ նոր սեղնոյեան ընդուն այն է արատաւնութիւնը փոխել և ընտանեաց մէջ բարեկրթական խառնակութիւն մը ձգել։ Զարգութեամբ հանելով նաեւ մինչեւ ցարդ հրատարակուած բոլոր դատադրքերն։

Ահա հրաշք. թող չըսեն թէ Արդ դարը հրաշքի դար չէ՝ վեց տարուան մէջ արատաւնութիւն փոխել։ Մենք չպիտի քննեմք սակայն թէ յարուցուած խնդիրն ո՞ր ատիճան բանաւոր է կամ անբանաւոր, այլ արդեապէս դիտել պիտի տանք թէ՛ արդի կրթական տեսչութեան օրով թո՛ղ բարեկարգութիւն մտածուած են մեր ազգային վարժարանաց մէջ. թէ Ազգն ի՞նչ օգուտ քաղած է այն դրամական նպաստէն, զոր ազգային սնուակն ամէլ ամիս կը վճարէ կրթական տեսչութեան։

Կրթական տեսուչը աւելի լաւ չը՞ներ էթէ՝ ազգին ուշադրութիւնն հրաւիրէ քրթախօս հայոց դժբաղդ վիճակին վրայ, աւելի լաւ չընե՞ր խեղճ վարժապետներուն դժնդակ վիճակը բարւոքելու միջոցը խորհելով՝ աւելի լաւ չընե՞ր կ'ըսենք, ազգային վարժարաններն իրենց ողբալի և ամուլ վիճակէն ազատելու աշխատելով։

Հերի՛ք է ժողովուրդն այսպիսի լեղուարանական անօգուտ խնդիրներով զբաղեցնել, դրական մարդ ըլլանք, և բայց աչքով տեսնենք թէ ո՞ւր ենք և ո՞ւր կերթանք այսպէս սու խաղաղի։

Ս. ԹԱԴԵՈՍ ԵՒ ԲԱՐԹՈՒԴԻՄԷՈՍ ԱՌԱՔԵԼՈՅ

ԻՆՂԱՆԵՐԿ ՊԱՏԿԵԼԸ

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք թէ՛ Սամովիոյ բնիկներէն բարեպաշտ ազգային մը, Մեծ. Մկրտիչ Էֆէնտի Պէղապետն, Թադէոս և Բարդուղիմէոս խառքելոց խղճանքի պատկերը պատրաստել կուտայ հայազգի ճարտար պատկերահանի մը, Սամովիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն նուիրելու համար։

Պատկերն է մեծադիր, 280) Հարիւրորդամեկը երկայնութեամբ և 153 Հարիւրորդամեկը լայնութեամբ, և կը ներկայացնէ Թադէոս և Բարդուղիմէոս առաքեալներն, մինչ իրենց քարոզչութիւնն վերադառնալով Եգիպտոյ դրանն առջեւ իրարու հանդիպած էին: Թադէոս առաքեալ ապառաժի մը վրայ նստած, աչերն յերկինս յառած է, կը կրէ ծիրանագոյն պատմութեան և ոտներն հագած է տեսակ մը եղիպատեան տրեխ (շաւք): աջ ձեռքով կը ցուցնէ Գրիստոսի դատաւանդը, զոր ծառէ մը կախած է և ձախ ձեռքով բռնած է Աւետարանն, իսկ Բարդուղիմէոս առաքեալ ոտքի վրայ կեցած է, կը կրէ դեղին և ծիրանագոյն պատմութեան, ոտքերն հագած է նոյնպէս եղիպատեան տրեխ և ձեռքը բռնած է Ս. Աստուածածնայ դատաւանդը: Սոյն խորհրդաւոր պատկերն, որ առաջ խորանին աջ կողմի վտար խորանին մէջ պիտի դրուի, այնպիսի կենդանի դիրքով և առոյգ դոյներով նկարուած է, որ տեսնողին հիացում պատճառած է և կը պատճառէ, և այս հիացում կը կրնապատկուի երբ տեսնողը լսէ թէ հայազգի երիտասարդ պատկերհանի մը, Յահակեան վարժարանի նախկին սաներէն Մեծ Սիմոն Լճիկնոյ Գալոբեանի երեւակայութեան ծնունդն է այն. և արդարեւ ճարտար պատկերհանն իւր զրծինի ներքեւ յաջողած է գոգցես կենդանութիւն մը տալ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ քարոզիչ այդ խոնջեալ երկւորեակ առաքեալներուն: Սիմոն Լճիկնոյ չէ տեսած Եւրոպա և ոչ ալ Եւրոպոյ վարակեալներն, այլ իւր ինքնաշխատ ջանից դատին կողմ է, և իւր ներկայ գործն երաշխիք մ'է թէ ինքն կոչուած է կարեւոր անկ մը դրուելու հայ պատկերանայ ցանցաւ դասուն մէջ. և նուիրատու Մեծ. Մկրտիչ Լճիկնոյ ալ ճարտար պատկերհանին տալով ճանչնալուն համար է անշուշտ որ այնպիսի նախնական պատկեր մը նորա ձեռամբ պատրաստել կուտայ: Առաջիկայնք թէ քիչ ատենէն պատկերը պիտի յանձնուի Ս. Գեորգ եկեղեցւոյն:

ՍԻՐԱՅԱՐԱԿԱՆ

Ք Ո Յ Ո Փ Ի Կ Ն Ա Ն Ն Ա Մ Ա Կ Ա Ն Ի

— օ —

ԿԱՂ ՍԻՐԱՅԱՐԻՆ ԵՐԳԸ

Անցեալ Կիւրակէ, (ապրիլ 3) օգը ամպամած և խոնաւ ըլլալուն՝ զքօսավայրք պարապ էին, ըստ իրիկու ան դէմ ելլալ օգը քիչ մը բացուեցաւ՝ ուղեցի փոքրիկ պառչտ մ'ընել դէպ ի այն զքօսավայրը որ աւելի սիրահարաց ժամադրավայր ըսուելու արժանի է քան զքօսավայր։

Հին թատրոնի երկայն փողոցէն անցնելու ատեն դէմ առ դէմ բարձրացած երկու պատշգամներէ լսուած սիրաբանութիւնք զիս պարտաւորեցին քիչ մը ատեն պատշգամին կծկտիլ։ Առանց խօսիլ Գէորգի օգնութեան քայլել չկարողացող և թռիպուլէին պէս կուզիլ կաղ պարոն մը կը սիրաբանէր դիմացի պատշգամը նստող երկու քոյրերուն հետ։ Ո՛հ, կ'ըսէր կաղիկը, երէկ գիշերը դարձեալ երազիս մէջ զձեզ տեսայ, դուք ձեռքերնիդ ինձ տուիք և առանց դաւազանիս օգնութեանը ոտք ելած հաղիւ թէ կը քայլէի՝ չարաճճի կատուն, որ ոտքիս տակը պառկած է եղեր, անանկ սաստիկ կերպիւ ոտքս ճանկըռտեց, որ վախէս քառեօլայէս վար ինկայ։

— Ո՛հ, ներումն կը խնդրեմք մեր պատճառաւը ձեզ պատահած դժբաղդութեանը համար, ըսաւ օրիորդին մեծը հառաչելով։

— Հոգ չէ, հոգ չէ, եթէ ձեզի համար միւս ոտքս ալ կտարի և անդամալոյծ ըլլամ՝ բան մը չէ ինձ համար։

— Ե՛րեքը ի՞նչ ըրիք։

— Ի՞նչ պիտի ընեմ, բարկացայ, և դաշնակիս աս ջեւը անցած ձեր սիրած տէր ողորմաւն զարկի։

— Ո՛հ, տէրը սղօրմի ամենուս ալ, (Բոժ.) Սմէն։

— Հիմա ի՞նչ կուզէք որ զարնեմ ձեզի, եթէ կաղ չըլլայի՝ ձեզի հետ զբօսավայրեր, թատրոններ, պարահանդէսներ, վերջապէս ձորք և լերինք դաշտք և անտառք կը պտըտէի. (Բոժ. Աղէկ է եղեր որ կազ ես մընացեր):

— Կը սիրեմ գքեզը կանչեցէք:

— Ամենայն հաճութեամբ պատասխանեց կաղիկը, և սկսաւ հետեւեալը երգել, բայց որովհետեւ բաւական հեռուն էր՝ իւր երգը օրիորդաց լսելի ընել տալու համար ես ալ անօր ձայնին արձագանքը եղայ:

Կաղիկը. — Կը սիրեմ գքեզ սիրուն ծաղիկս:

Բոժ. — Կը գրեմ գքեզ պարոն կաղիկս:

Պ. — Աշխարհիս մէջը դու ես բարիքս:

Բ. — Հնչակին մէջ դու ես իմ նիւթս:

Պ. — Կը բաղձամ ընել բոլոր բարիքս:

Բ. — Կը բաղձամ ընել բոլոր սիւնակս:

Պ. — Քեզմով թող անցնի բոլոր տարիքս:

Բ. — Քեզմով թող խեղան իմ ընթերցողքս:

Պ. — Ո՛հ իմ սիրունիկ, արդեօք մոռցա՞ր զիս:

Բ. — Ո՛հ իմ կաղ միւսիս, արդեօք մոռցա՞ր զիս:

Պ. — Քաղցրիկ նազելիս, յիշ՛, յիշ՛ զիս:

Բ. — Ես ատկեցած եմ, յիշ՛ յիշ՛ զիս:

Այս վերջին տողը քիչ մ'աւելի բարձր երգելու անխոհեմութիւնը ունենալէս՝ մատնուեցայ, օրիորդք ձայնեցին և լսելով որ կաղ պարոնը իւր տէ՛յնէկը բնորոշուելէներ շշուշուի պէս ետեւէս եւ եւ վաղելու համար, անմիջապէս կծկիկը գրի:

ԲՆԺԻԼ

Ջերմասկս կը յանձնարարենք մեր ընթերցողաց, սուսել մօրթուած՝ այլ հարաշուշ բերաններով վիշեալ և ուսեցեալ հաւեր, որ քիչ առաջ շալիսի սրտածառեն ձաշակողաց:

Թ Ա Պ Լ Ա Ք Ե Ա Ր

Փ Ի Լ Ի Կ Ա Խ Պ Օ Ր Կ Ռ Ի Ի Ը

— 0 —

(Շարունակութիւն տես Թիւ 11)

Քուղում կնկահար աղա, ես հիմա մի բոտ միտջէ քեզի պատմեմտէ՝ տուն ալ հաքէնթօն կըյրէ:

— Շիտակ է, հախնի հախին տաժան թէսվիյէ անելու հըմար՝ մատտէին տիպաճառէն մուխուխ տըլլինք:

— Քա քուրուկ, ատ ոքի՞ն պաճային համար մուխ կելլայ կոր կըսէ. վախնամ կէնէ գիմացինները օճախնին պունկցուցին:

— (կամաց մը) վույ ճանըմ քուրուկ, կը նայիմ քի թէրճիման ըլլալու մարդ ես, ես ալ քեզի պէս ըսածին շատը չեմ հասկնար կոր ամա՛ երկու լախըւտըն հասկընամ՝նէ՛ անոր կէօրէ ճուղապ կուտամ կոր:

— Հըմայէկս մայմուռ հանըմ, վախտէ մեծապայմականութեանդ վրայ էմնիյէթի քեամիլէ ունիմ իսէ աը՝ մեր Փիլիկ արապարն ալ հախլու կոպուրցի:

— Ճանըմ կրնքահար աղա, ո՞վ կըսէ քի ես հախարդ եմ. օլտուխճա մենք ալ ութը տարիէ ի վեր աշխարհք մտած ենք. էյ ասանկ պօշրաները մատնընիս չենք վաթտած, ծնունդ է եկեր տէ՛ Ֆիստանին դարձնողէք Կ մէճիտիյէ տա պիտի եղեր. ի՞նչ կըլլար քէսէին աա՞կը կելլնար:

— Գէսէին տակը չի,նար ըմնա, սրգրա...

— Արթըն չի,յոսմ, աման ատեն չէր եա՛, հէմ մարդ մը մինակ իր կնկանը հա՞ցը պիտի բերէ, անոր վրան դըլուխը շտկելու հողը մըրկանը վրա՞յ պիտի ձգէ, իրմէն նոր ֆիստան չուղեցինք. իքօնօմիա ըլլոյ տէյի՛ շրա՛ կել ուղեցինք, չորս մէճիտիյէալ ֆիստանի մը տէր պիտի ըլլար. խաթըլբա միւրվէթ նայիմ էմլիքթիմն եկած վախ-

Թը հագած իր մալի վարտիքը ու մինթանը չորս մէծի-
տիյէի կուտային:

— Շիտակ է, թէրէսը խալթ է արեր:

— Էյ աշլըս, դովիւլ չըլլայ ամա՛ իմ գլխաւորս ալ
երկու տարին հեղ մը օլտուն իր հային կէօրէ նէ անխտար
սուղ նէ ալ անխտար աժան բան մը կը չինէ:

— Թամամ՝, աղէկ կընէ, անճախ խեղքս հիչ չի պառ-
կեցաւ սա քու աղայիդ աղէկնալուն, Փիլիկը էրկու երեք
օրէն թախլան տի նետէ ըսաւ ըմնա...

— Փառք Աստուծոյ, նէ թախլան նետեց նէ ալ
բախլան. հէմ քեզի բան մը ըտեմ՝ կնքահար աղա, էյէր
անսը ամէն խօսքին հաւտաս նէ՝ աս տունին մէջէն խըըլ-
թըն անպակաս պիտի ըլլայ:

— Խալթ է արէր թէրէսը. անճախ, անգամ մի սա
վու թը պէնտի մի թէճալուդ մու խալէլէնիս աշիէ անցը-
նինք ուր՝ հայինք անսը ահկեամին մու զայիրը բան մի կայ
մատտէին մէջ:

— Ազլիկտեսին օքը կարդացած մուխալէլէն է ըսա-
ծըդ:

— Հիւրիւմունք է:

— Բէկ աղէկ կարդայ:

Ազլիկան մայրը. (կամաց մը) Քու բուկ. վախնամ կէնէ
չան քարոզ կայ:

— Տուն հոգ մ'ըներ, ես ան կէս ճամբան կը ձգեմ:

— Ազլըներուն ալ չեմ հաւնիր կոր. չանախ չանախ
կը բանայ կոր:

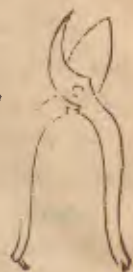
— Տուն հոգ մ'ըներ, կուզէ նէ՝ քեասէի խըտար բա-
նայ, ես անիկա կը դոցեմ: Եւ Ահարոն աղան ծոցէն
դաշնադիրը հանելով՝ սկսաւ կարդալ այսպէս.

(Շարունակելի)

Պ Բ Ե Լ Ե Բ Ի Բ Ա Կ Ա Ն Ա Ջ Դ Ք

Մ Ի Դ Ն Է Ք Չ Ե Ր Կ Ո Շ Ի Կ Ն Ե Ր Ը

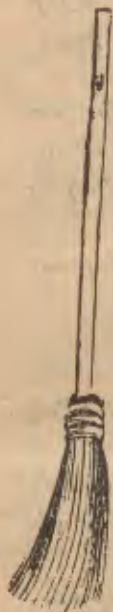
Առանց այցելելու անուանի կոչկահար պարոն
ԸՆԴՈՒՆԵԼԻՆԻՆ խանութք, ուր Ջաաղի առթիւ
ածէլէ ինքնիպ պատրաստուելիք կոչիկները
մոխավա տօլմուսինիք են 4312

Ե Ջ Ա Կ Ա Ն Ա Ռ Ի Թ

Ջաաղի առթիւ մեծ ԱԻԼՈՒՔ Ի վաճառատունն

Օ ԲԱՆԹՅԱՆ ԵՆ ԵԼԻԿԻՑՆԻ

որոյ սկզբունքն է՝ աժան վաճառել՝ շատ վաճառելու համար. (Դուն հասկցիր շէ-գի-հերը քշելու համար) վաճառատունս այս տարի ա՛յնքան զեղճեալ դնով պիտի վաճառէ, ուրիշ բանթալօն մը տունել ու զոյղ ամենէն թերեհաւատն անդամ կը համոզուի թէ՝ սախարզական դործի մը ելթալու ժամանակ եթէ ոտքերը քիչ մը աւելի բանալու անխոհմիւթիւնն ունենայ՝ հաղած բանթալօնին յատակը երկուքի պիտի բաժնուի:

4521

Ա Մ Ե Ն Ո Ւ Բ Ե Ք Հ Ա Ր Յ Ո Ւ Յ Է՝ Ք

Դունաւորեալ Սպիրթօն՝ որ կոչի Դօնեաք. ճաշակեցէ՛ք և թոքերնիդ խանձեցէ՛ք 2319

